

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

—
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Dardanelele neutralizate?

Ziarul german „Der Tag”, ocupându-se de chestia Dardanelelor scrie următoarele sub titlul de mai sus:

Momeala cea mai recentă cu care încearcă „tripla înțelegere” să atragă pe balcanici și mai ales pe România este vorba pompoasă: „Dardanelele neutralizate”.

Oricât de anevoie, totuși Românii, trebuie să ajungă la concluzia, că această vorbă, deși sună atât de frumos, nu cuprinde decât foarte puțin adevăr. Căci e foarte bătătoare la ochi contrazicerea între parlamentarii ruși și ministrul responsabil *Sassonow*, cari susțin mereu: că Rusia poate încheia numai o pace care va admite ca strămtorile să intre în directă ei posesiune, și că aceste strămtori vor fi scoase din posesiunea unui singur stat. Afară de aceasta s'a menținut multă vreme svonul — cât timp bine înțeles, aliații erau de părere că nu trebuie luat în considerare piticul ridicol de mic, România, — că Anglia și cu Rusia s'ar fi înțeles între ele în mod confidențial, ca Rusia să devie exclusiv posesoarea strămtorilor situate între Marea Neagră și Marea Mediterană. Niciodată nu s'a respectat o neutralitate față de cel slab. În consecință, dacă Rusia e deja înțeleasă cu Anglia și cu Franța, apoi „neutralitatea promisă” va fi de natură să satisfacă plăcerea Rusiei!

Să ne aruncăm o privire asupra dezvoltărilor puterii rusești pe Marea Neagră, pentru a ne convinge că Rusia caută stăruitor să-și ajungă scopul. Astfel vedem că Rusia a distrus pe nesimțite dar temeinic orice piedecă i s'a pus.

Să examinăm de ce natură ar trebui în realitate să fie drepturile Rusiei asupra pontului (asupra Mării Negre) pe baza stipulațiilor internaționale... și în ce stare reală le-am găsit înainte de a izbucni războiul actual. Conform tratatului din Paris și a stipulațiilor cuprinse în actele congresului din Berlin nici un vapor de război rusesc n'avea voie să parcurgă Marea Neagră. Asemenea nu trebuia să existe nici un port de război rusesc pe litoralul Mării Negre, care să servească drept sprijin unei flote de război și în special s'a hotărât, ca portul Sebastopol să nu fie întărit niciodată, tot așa s'a pus condițiunea ca Batum să fie port liber servind drept deșeu al comerțului tuturor națiunilor. Dar ce observăm azi? Din toate aceste convențiuni frumoase n'a rămas nici o urmă. Se poate că articolele acelea se mai găsesc frumos notate în tratatele respective și păstrate în arhive, dar faptele le desfid. Se știe că pe de o parte primele stipulațiuni au fost înlocuite prin altele posteroare, precum este convențiunea din Londra dat fiind faptul că diplomația rusă a înțeles'o în mod majestos de a se folosi de constelațiuni favorabile și a impune voința ei în mod energic, pe de altă parte guvernul rus le-a trecut cu vederea acelea stipulațiuni precum e chestiunea portului liber Batum împreună cu împrejurimile lui cari au fost încorporate teritoriului vama al Rusiei, bine înțeles că guvernul rusesc s'a așteptat și se așteaptă și acum la eventuale reclamațiuni. În tot cazul plutesc astăzi înarmatele colose cuirasate pe Marea Neagră. Nu numai Sebastopol dar și Nicolajeff sunt porturi de război iar întăriturile din Otschakoff formează baricade la gurile Niprului.

Așa stau lucrurile azi precum au stat în timpurile de demult ca și cum nu s'ar fi încheiat niciodată tratate curat lucrate și cu multă osteneală compuse, pentru a încâtușa voința și puterea Rusiei.

Românii să-și ia o pildă însă din cele arătate mai sus gândindu-se la faptul, cam ce are să devină „o neutralizare de strămtori” după un interval numai de câțiva ani, fie chiar că această neutralizare a fost recunoscută prin scris și pecetluită solemn. Dar strămtorile sunt calea politico-comercială a României, și dacă această cale va fi tăiată de către o putere fără scrupul, atunci România trebuie să se aștepte la moartea economică în urma căreia vine moartea politică.

Deja din timpurile de demult politica Rusiei era brutală față de cei mici, iar România este față de Rusia un factor (o cantitate) peste care ea (Rusia) în calculațiunile sale politice poate trece, fără a ține compt de dânsa, când în timp de pace va avea a face numai cu ea (cu România) propriu zis. Calea istorică a Rusiei însă trece de drept prin România, — peste cadavrul României —, deoarece ea (Rusia) nu poate admite ca între dânsa și Bizanțul închipuit să mai existe vre-o formațiune națională nefiind de neam slav și având forța de viață.

Prin urmare înțelesul sau concepția „Dardanelele neutralizate” dispăre cu totul sau se preface într'un neant față de privirea critică a aceluia, care judecă lucrurile în mod serios. Intocmai precum s'a dovedit lucru imposibil depărtarea Rusiei de Marea Neagră, tot așa de iluzorică (amăgitoare) este închipuirea de a păstra cu ajutorul unor îngrădiri făcute pe hârtie — tratate scrise — străm-

In nopți de veghe.

Voi nu știți ce înseamnă, să-ți cheltuești puterea
In nopți neadormite sporind la negre rânduri,
In nopți fără de stele, în nopți atât de sure, —
Când mințea n'fierbântată frământă alte gânduri...

A n'mărmurit orașul sub mândrele cupole
Și n' n' muta lui tăcere
Cu aripi mari de umbră
Plutesc fantome negre, fantome uriașe
In falfăiri nebune,
La căpătâiul vostru stă straja-al păcei înger,
Pe când deasupra noastră ca lilieci trec demoni,
Cu gările de vultur cu ochii de rubin,
Cu ochii de văpaie,
De coardele țesute din nervi instrună-un cântec:
Lugubra simfonie din chinul plămăuirii.

— Și pentru pâne fruntea își pierde semeția,
Condeul trage brazde — și n' spor de șiruri dese
Tu plângi în loc de alții, ai zimbetul altora,
Iar gândul prins în silă străine visuri țese.
In zori de dimineață, în urmă când te chiamă
O odăită tristă și-un zimbet trist de mamă,
Tu treci pripit și palid sub somnuroase ziduri...

Numărul popular pe 1 an 4. cor.

Cucernic vi se nchină azi inima-mi robită
Și n'usetosatu-mi suflet de-a voastră tristă vraje,
Nopti dulci vizionare, de dureroasă straje,
In perândarea voastră — ce pare nesârșită.

Traian Amos Pinteru.

Amintiri dinainte și după războiul din 1877—1878.

— Din amintirile inedite ale unui diplomat rus. —
(Sfârșit.)

Lucrul de care se temea d. de *Nelidof*, s'a și întâmplat în cursul negocierilor sale cu *Ion Brătianu*. Poziția aproape falsă în care se găsea, lipsit de împuternicirea convenită pe când i se ordonase să obțină libera trecere a trupeilor ruse prin România, impresionase în mod neplăcut pe răposatul Brătianu.

M-a primit în felul cel mai amabil, zice d. de *Nelidof*, mi-a adresat complimente personale, apoi mi-a pus numai decât întrebarea la care mă așteptam: unde sunt actele mele de deplină împuternicire. I-am remis scrisoarea generalului *Ignatief*, însă el a considerat-o numai ca o scrisoare de introducere.

— Cum, — zise el — voiți ca noi să ne angajăm într'o afacere care poate să pună în pri-

Prețul unui exemplar 10 fileri.

mejdie siguranța statului nostru, iar d-voastră nu voiți decât să angajați răspunderea d-voastră personală sau a generalului *Ignatief*? Partida e prea inegală. De altfel aceasta este o lipsă de considerație față de statul român. Un act încheiat cu principatul și care urmează să fie semnat de primul ministru și ratificat de principe și de camere ar trebui să fie supus ratificării cel puțin a ministrului afacerilor străine al Rusiei, singurul calificat să dea deplinele puteri necesare negocierilor.

Limbajul acesta demn și hotărât impunea dlui *Nelidof* necesitatea imperioasă de a evita neisbânda misiunii sale chiar dela început. Ii era cu neputință să ceară și să aștepte împuternicirea înainte de a-și continua negocierile. Nu era timp de pierdut, nici pentru dânsul, care ținea să asiste la conferința ce urma să se țină în Decembrie la Constantinopol, nici pentru guvernul său. Astfel, își dete toate silințele spre a decide pe *Brătianu* să înceapă tratativele pentru convenție făgăduind că va cere și va obține în urmă împuternicirea pe care nu o avea din cauza unei omisiuni cu totul accidentale. El afirma că convenția va fi ratificată — vom vedea mai la urmă cum înțelegea dânsul și ce s'a întâmplat.

Brătianu sfârși prin a ceda raționamentelor dlui de *Nelidof*; totuși o chestiune capitală se ivi

Numărul popular pe 1/2 2 co oane

torile deschise îndată ce ele (strămtorile) o vor avea pe Rusia drept unica și atotputernică lor posesoară sau proprietară.

Dr. E. Jenny.

Confederația balcanică.

București, 4 Sept.

O soartă vitregă comună leagă de secole micile popoare din sud-estul Europei din dreapta și din stânga Dunării. Cele din dreapta Dunării, au avut încă nenorocul de a fi prinse de stăpânirea turcească în perioada formațiunii lor și de a ieși la independență cu o stratificație socială și națională incompletă.

Stăpânirea turcească, ca o inundație uniformă pe o câmpie de culturi diverse, a amestecat elementele diferite într-un complex aproape inextricabil mai ales în jurul Constantinopolului. Retrasă spre matca ei, inundația turcă a lăsat un câmp fără hotare etnografice și culturale bine definite, un obiect de dușmănie și ură între vecinii proprietari cari ne mai regăsindu-și hotarele, caută azi prin puțerea primului ocupant, să fondeze drepturi noi, să înceapă dela capăt o viață întreruptă acum cinci sute de ani.

Din nenorocire pentru aceste mici popoare, preocuparea lor de a-și reface gospodăria distrusă de inundația turcească, este aproape o preocupare meschină față de sarcina comună pe care ele au moștenit-o, luând locul Turcilor în Europa.

Stăpânirea turcească în decadența ei, a trezit tendințele de expansiune ale Austriei și ale Rusiei, către sud-estul european. Turcia le-a ținut sute de ani piept, dar astăzi tendințele de expansiune, de astădată ruso-austro-italiene, nu mai întâmpină în Balcani o putere unitară care să li se opuiască, ci găsesc cearta aprigă pentru hotar, orbirea și cruzimea țărânului lacom și neînduplecat pentru o brazdă de pământ.

În ardoarea lor națională, statele din sud-estul Europei pierd din vedere marea dramă istorică în care ele sunt prinse prin poziția lor geografică, marele conflict ruso-germano-italian, pentru împărțirea turcească, conflict în care drepturile balcanice sunt un simplu detaliu, o simplă modalitate favorabilă după împrejurări uneia sau alteia dintre puterile ce se grăbesc a lua locul Turcilor.

Ceea ce era pentru Rusia în 1913 patrimoniul sfânt al Serbiei, și deslega pe marea putere slavortodoxă de obligațiile ei panslaviste până la a patrona o acțiune românească contra Bulgarilor, astăzi este pentru aceeași Rusie patrimoniul sfânt al Bulgariei, și ea nu ar sta de sigur la îndoială să ne întrebuițeze în contra Serbiei ca și în contra

Bulgarilor dacă noi am consimți și dacă Sârbii ar refuza să se mutileze de bună voie. O dublă inundație convergentă, care a făcut deja ravagii importante, cea austriacă în Bosnia și Hertegovina, cea rusească în Moldova, nu a putut opri atențiunea popoarelor sud-est europene, asupra pericolului cum și asupra sarcinii ce și-au luat, luând locul Turcilor.

Strânși între mare și între puterile austro-ruse, balcanicii în loc de a face cauză comună pentru a restabili în folosul lor vechile hotare ale Turciei, ei își dau luptă disperată pentru a împărți ceea ce a mai rămas la suprafață din noua cotropire. În această luptă situația centrală a Bulgarilor, dacă le-a dat acestora avantajul de a nu plăti cu trupul lor noii stăpâni, ea a fost o nenorocire pentru ei, căci ei au trebuit să despăgubească pe toți vecinii mărginași de pagubele suferite.

Între această politică balcanică și între concepțiunea boerilor moldoveni, cari cereau la 1812, ca în locul Moldovei pierdute, să li se dea o parte din Muntenia până la Ialomița, nu e nici o deosebire. Astăzi când suntem în mijlocul războiului pentru Marea Neagră cu Dunărea, pentru Marea Adriatică și Marea Egee, speranța de părăsire a politicii externe balcanice de până acum, pare mai exclusă decât oricând. Constituirea unei ligi balcanice pentru balcanici și pentru continuarea rolului european al Turciei, de stavilă în contra expansiunilor puterilor mari din nord și din centrul Europei, este o imposibilitate. Influențele marilor puteri interesate a specula aspirațiile naționale balcanice pentru a-și pregăti drumul lor sunt prea puternice.

Ura suscitată între victime e prea adâncă pentru ca ele să se poată pune de acord pentru salvarea lor. Marea și vechea problemă orientală, găsește azi în Balcani un teren mult mai propice și mai bine preparat, cu independența balcanică, decât în trecut cu stăpânirea turcească.

Termenii acestei probleme au suferit o modificare esențială, însă nu prin independența balcanică, ci prin interesarea puterii germane la menținerea Turcilor la Constantinopol și în Asia-Mică, și prin apariția recentă a noului pretendent în Balcani: Italia.

Tendențele seculare de expansiune teritorială în Balcani ale Austriei au trebuit să facă loc necesității imperiului german de a-și atașa popoarele din centrul și sud-estul Europei, pentru a-și asigura o cale liberă spre Asia-Mică.

În locul Austriei azi vorbește Germania. Poziția ei geografică, la o așa de mare distanță de obiectivul ei: Constantinopolul și Asia-Mică, o obligă în mod necesar pe Germania la respectarea teritorială și națională a popoarelor ce o despart de acest obiectiv.

în mîntea primului ministru român, chestiunea la care diplomatul rus se aștepta: anume, putea el să-i garanteze că Rusia nu va relua după războiu Basarabia?

I-am răspuns, — zice d. de Nelidof, — că aveam ordin să evit orice chestiune politică, misiunea mea constând în a încheia o convenție tehnică pentru trecerea trupelor.

— Bine, — zise el, — dar eu care sunt dator să prezint această convenție camerei, va trebui să-i spun cari sunt garanțiile cu cari am asigurat independența și integritatea patriei noastre. Altfel nu va fi primită cu nici un chip.

Aci intervine toată finețea și iscusința diplomatului inteligent care era trimisul secret al generalului Ignatiev, ca să ocolească îngrijirile legitime și prevențiile lui Ion Brătianu.

S'a convenit în urmă, ca la introducerea sau la concluzia convenției să fie introdusă o frază menită să calmeze aceste neliniști.

Textul primitiv, zice d. de Nelidof, mi-a fost remis de d. Brătianu. El forma obiectul celor mai arzătoare ale mele îngrijiri. Il cetui și recetii cu prințul Cantacuzino și în sfârșit găsim o formulă care fără să ne angajeze în vre-un fel, putem totuși să satisfacem pe Români îngrijiați de integritatea țării lor.

Se spunea în el, dacă nu mă înșală memoria, că Rusia se angaja să înlăture pentru România orice pericol și atac ce s'ar putea îndrepta împotriva ei din cauza încheerii acestei convențiuni și că ea garanta siguranța și individualita-

tea statului român în limitele actuale (sau așa cum e constituit azi) dacă ele ar fi amenințate din cauza trecerii trupelor ruse.

D. de Nelidof, în momentul când își scria amintirile nu-și aducea aminte exact textul acestei fraze, fiindcă nu păstrase nici un document în această privință, dar afirmă că aceasta a fost sensul.

Interesant este că d. de Nelidof mărturisește sincer că a întrebuițat totul ca să evite de a se angaja mai mult.

Între alte argumente, zicea că Rusia nu putea să garanteze România decât împotriva pericolului ce ar amenința-o din cauza înțelegerii cu dânsa, și asta vroia și Brătianu, căci d. de Nelidof nu spune nicăiri că i-ar fi cerut alte garanții. Totuși, el făcea lui Brătianu următoarele precizări:

„Dacă exaltații d-voastră ar ataca Transilvania și dacă austriacii ar cotropi din cauza aceasta Valahia de sus, noi nu ne-am considera cătuși de puțin obligați să alergăm în ajutorul d-voastră și să intrăm în războiu cu imperiul Habsburgilor.

Argumentul era de prisos, căci singura preocupare a lui Brătianu în acel moment era Basarabia precum a lui Nelidof era aceea de a evita orice angajament serios.

Germania victorioasă, va câștiga tot ce poate câștiga în orientul european, punând de acord micile popoare orientale, pe baze naționale, pentru a și le atașa temeinic și a-și asigura astfel drumul ei spre Asia.

Față de sistemul de organizare pe care-l vor impune Germanii, dacă vor fi victorioși, se ridică azi tendința de dominațiune rusă pur teritorială și dușmănie naționalității precum și dominațiunea italiană teritorială și economică.

Victoria va decide care din aceste sisteme se va aplica după acest războiu în Balcani.

Popoarele balcanice, grație politicii lor externe pe care am putea-o numi: politica rurală, nu le mai rămâne azi decât ultima înțelepciune, să știe să aleagă în momentul suprem pe cei mai puțin stăpâni dintre pretendenții ce se prezintă în locul Turcilor, dacă totuși cuvântul lor ar mai avea vre-o valoare.

Atâta timp cât ideea unei confederațiuni balcanice va fi agitată de una sau de alta din marile puteri, în interesul lor, independența balcanică va fi mai mult o formulă. Nedreptatea bulgară se va schimba în nedreptate sârbă sau greacă, și așa mai departe.

Nu mai isvorând dintr-o adâncă și luminată nevoie de viață independentă în contra tuturor marilor puteri care-și ascund nevoile și lacomia cu formule sunătoare, confederația balcanică ar fi viabilă și de folos Balcanicilor.

Pentru aceasta însă ar trebui ca politica externă balcanică din rurală să devie europeană.

St.

Acord ruso-japonez.

— Japonia va trimite trupe în Europa. —

Arad, 7 Septembrie 1915

Ziarul parisian „Petit Journal” scrie că între guvernul din Tokio și cel din Petrograd e iminentă înțelegerea privitor la ajutorul ce-l va trimite Japonia pe câmpul de războiu rusesc. Rușii vor primi deci în cel mai apropiat viitor întăriri puternice și în câteva săptămâni vor putea face iarăș sforțări ca să se elibereze de presiunea ce o exercită asupra armatei lor forțele austro-ungare și germane. În declarațiile ce le-a făcut Sasonow se cuprind nu numai speranțe, ci și promisiuni. Iar guvernele împătritei înțelegeri își dau toate silințele ca să și realizeze promisiunile făcute Rusiei.

Ziarul rusesc „Ruskoie Slowo” publică o telegramă dela corespondentul său din Tokio, care anunță în baza informațiilor ce le-a câștigat din sursă demnă de încredere, că Japonia e aplicată să trimită o armată mai mare în Europa. În scopul acesta se urmează acum tratative între reprezentanții Japoniei cu guvernele din Petrograd, Paris, Roma și Londra. Japonia așteaptă rapoartele reprezentanților săi despre tratative și apoi va lua măsurile în consecință. După o altă telegramă tot din aceeași sursă Japonia s'ar fi decis definitiv să trimită trupe pe câmpul de războiu rusesc.

După o telegramă primită de „Le Temps” din Petrograd, ministrul de externe japonez Ishi a fost însărcinat să plece imediat la Londra iar după ce va fi conferat cu Grey, ministrul de externe englez, să se întoarcă la Tokio prin Paris, unde petrece actualmente ambasadorul japonez la Roma. În baza raportului ce-l va face ministrul Ishi, senatul bătrânilor din Tokio își va spune cuvântul decisiv.

În legătură cu această știre „Le Temps” mai e informat, că primul ministru japonez Okuma după audiența ce a avut-o la micado și după conferințele cu reprezentanții împătritei înțelegeri a prezidat ședința consiliului suprem de războiu. Japonia va face primul pas pentru ajutorarea aliaților ei punând la dispoziția antantei fabricile sale de arme și munițiune. Luând în considerare urgența acestei chestii respectivele norme financiare se vor executa fără prealabilă întrebare a parlamentului.

Pelerinajul dela Mircești.

Asistența. — Serviciul divin. — Coroanele. — Cuvântările d-lor ministru I. G. Duca, G. G. Măzescu, primarul Iașului, etc.

— Dela trimisul nostru special. —

Mircești, 4 Sept.

Azi, Sâmbătă, a avut loc pelerinajul organizat la mormântul bardului *Vasile Alecsandri* cu ocazia comemorării a douăzeci și cinci de ani de la moartea popularului poet.

În vederea acestei solemnități, au sosit astăzi dimineață la Roman d-nii miniștrii *Duca* și *Mortun*, profesorii universitari *Dr. Istrati*, *I. Bianu* și *S. Mehedinti*, artista *Aristița Romanescu*, d-nii *C. Nottara*, *P. Locusteanu*, subdirectorul Teatrului Național, *Dumitrescu* secretarul societății istorice.

D-nii miniștrii *Duca* și *Mortun*, însoțiți de d-nii *Dr. Istrati*, *Capri* prefectul județului și *Decker* primarul orașului Roman, au plecat în automobil la Mircești.

Delegația orașului Iași, compusă din d-nii primar *G. Măzescu*, profesor universitar *I. Peretz*, *Tomida*, *Toma* ajutor de primar și *Grigorie* lamandi deputat a sosit în localitate.

În afară de delegațiile notate mai sus, au mai sosit d-nii *M. Sadoveanu*, *Onciu*, *Manolescu-Strunga*, *Codreanu*, *D. Bogdan* deputat, *Leon Bogdan*, general *Istrati*, *Burada*, *Agarici*, *V. Eftimiu*, *Beiu Baladi*, *Caton Teodorian*, *Vălsan*, *Minulescu*, *Halița*, maior *Zamfirescu* și un public imens.

De asemenea au mai sosit cohortele cerceașilor din Roman, Bacău, Piatra Neamț, Dorohoiu, Buzău, Galați și Brăila.

Pe mormântul poetului au depus coroane Societatea scriitorilor români, Societatea monumentelor istorice, Academia română, dna *Bogdan* fiica lui *Alecsandri*, d. *Leon Bogdan*, *Ateneul*, consiliile comunale din Roman și Dorohoi, prefectul județului Roman, soc. „*Miron Costin*”, etc.

O frumoasă jerbă de flori, a depus dna *Aristița Romanescu*.

La orele 9 și jum. a sosit cu trenul, *P. S. S.* episcopul *Teodosie* al Romanului.

Trenurile ce vin dela Iași, sunt tixite de public. De dimineață continuă să cadă o ploaie mărunță, și deasă.

Frigul este simțitor.

În gara Mircești era o imbuzeală nemai pomenită. Apoi tot satul frumos investmântat cu ghirlande de verdeață și steaguri naționale — era înțesat de lume venită din toată Moldova și din Capitală.

Pretutindeni erau afișate placarde cu titlurile operelor marelui poet.

Numeroase delegațiuni de săteni, primarii și învățătorii județului în costume naționale împetritău frumos mulțimea.

La ora 9 jum. dimineață, d-nii miniștrii *V. G. Mortun* și *I. G. Duca*, însoțiți de invitați își fac apariția în grădina caselor dela Mircești.

La ora 10 începe serviciul religios.

D. colonel Anghelescu aghiotantul regal a depus o splendidă coroană din partea *M. S. regelui*.

Un parastas s'a oficiat lângă mormântul poetului. Serviciul religios a început la orele 10 dimineață, oficiat de *P. S. S.* episcopul *Teodosie* al Romanului, înconjurat de un numeros cler cu protoereul județului în frunte.

La serviciu asistă dna *Alecsandri* și familia poetului.

După terminarea serviciului religios, *P. S.* episcop rostește o mișcătoare cuvântare aducând omagiul bisericesc celui mai mare poet al Românilor.

P. S. spune că s'a întrunit aci neamul românesc să-și facă datoria cu venerație față de cel ce a adus servicii patriei. Biserica a orânduit rugăciuni pentru prea slăvirea memoriei marelui poet, care a lăsat epocă în istorie.

Ca om politic și poet *Alecsandri*, a fost înzestrat de Dumnezeu cu puterea înțelepciunii și sufletului, dând viață celor auzite și văzute.

Binecuvântat fie numele Domnului pentru că am avut bărbați, care au dus la liman barca neamului.

— Cuvântarea dlui ministru I. C. Duca. —

Domnilor,

În lipsa președintelui care, spre părerea lui de rău, este împiedecat să ia parte la comemorarea de astăzi, îmi revine mie cinstea să depun la mormântul lui *Vasile Alecsandri*, prinosul de admirațiune și de veșnică recunoștință a guvernului român.

Îndeplinesc această pioasă sarcină cu toată emoțiunea personală care izvorește din amintirea unor scumpe legături de rudenie și a unei și mai strânse întimități familiare.

Revendic dreptul de a vorbi aci cel dlat. Nu fiindcă o cer legile convenționale ale protocolului, dar fiindcă e firesc că acolo unde se slăvește *Alecsandri*, să vorbească întâi cel ce datorește mai mult memoriei lui. Or nimeni nu-l datorește mai mult decât statul român, fiindcă acest stat l-a închinat el, toată viața și toată opera lui.

Spre deosebirea altor poeți, *Alecsandri* nu s'a mulțumit să cânte numai durerile, bucuriile, frământările și speranțele sufletului său. El a înțeles să pue în serviciul țării a nevoilor și a idealurilor ei toate darurile bogate cu cari firea îl împodobise, și ar fi considerat ca o concepție egoistă și deci nedemnă de el, să slujească muzele mai presus de patrie.

De altminteri cine vrea să-i priceapă opera, nu trebuie să uite că el a făcut parte dintr'o generațiune care s'a gândit mai mult la țară decât la ea, din aceea generație măreață, al cărui singur scop în viață a fost lupta pentru întemeierea României moderne.

Din pleiada de scriitori și artiști cari au slujit prin talentul lor acest nobil ideal, *Alecsandri* a fost fără îndoială cel mai strălucit. El a știut să se identifice atât de bine cu aspirațiunile vremurilor sale, încât ne este cu neputință a despărți astăzi faptele istorice ale celor 50 de ani, de producțiile lui literare.

Tot ce neamul nostru a cugetat în acest răstimp, tot ce a sbucimnat sufletul său, tot ce a suferit și tot ce a nădăjduit, tot ce a blestemat în trecut sau a visat pentru viitor, tot și-a găsit expresia artistică în versurile neperitoare ale acestui rege al poeziei.

Chiar când *Alecsandri* a părăsit poezia populară, legendele sau odele pentru a se consacra descrierilor naturii, regăsim în versurile lui aceeași dragoste nețărmurită de țară. Ce sunt minunatele lui pasteleuri începând cu „*Sămănătorul*” și sfârșind cu „*Concertul din luncă*”, dacă nu un imn de slavă pentru frumusețile în cari s'a născut?

Știm că critica ale cărei săgeți nu scutesc pe nimeni l-a făcut lui *Alecsandri* o imputare tocmai din această nesfârșită iubire a paturilor strămoșești. S'a zis că patriotismul l'a împins să vază în bine și în frumos chiar realitățile cele mai jalnice și păcatele cele mai urite și ca prin prizma optimismului său incorrigibil, el a transmis generațiunilor viitoare, viziunea inexactă a unei Români fără umbre și fără de cusururi.

Ce nedreaptă și ce neînțelegătoare învinuire!

Alecsandri n'a fost poetul pe care îl strivește povara vieții sau îl înăbușesc grăile eternele mistere. *Alecsandri* a fost poetul speranțelor, al speranțelor unui neam întreg, al speranțelor dătătoare de viață, al izbănzilor și al palatelor lor exuberante, și nu l se poate face o vină dacă a fost dat ochilor lui să vază îndeplinit cel mai frumos vis pe care un om îl poate dori: realizarea tuturor năzuințelor tinereții sale și dacă în opera lui se restrânge toată umirea și toată bucuria acestei miraculoase viziuni.

Dar *Alecsandri* a fost în toată puterea cuvântului un om fericit. În lupta pentru renașterea noastră națională au pornit mulți scriitori și poeți alături cu el. Dar înainte de a și vedea idealurile înfăptuite unul câte unul au căzut în drum. *Bălcescu* a murit la Palermo în singurătatea dramatică a străinătății și în mizeria cea mai cumplită a exilului fără să fi putut apuca nici măcar convocarea divanurilor ad-hoc. *Bolintineanu* a jucat ce e drept hora unirei și a participat ca ministru la secularizarea averilor mănăstirești și la improprietărea țăranilor dar și-a sfârșit jalnic zilele pe un pat de spital în primii ani ai întronării domnitorului străin. Insuși bătrânul *Heliade* a închis ochii într'o Românie căreia îi lipsea încă neatârănarea.

Singur *Alecsandri* a fost martorul independenței cucerită cu glorie și a regalității proclamată în plin triumf. Mai mult soarta n'a voit să-i curme zilele, lui care cunoscuse timpurile robiei, — decât după ce a putut să fie și părtaș la munca rodnică de organizare a regatului constituit.

Alții vor arăta ce a făcut *Vasile Alecsandri* pentru

fiecare gen literar în parte, ce rol covârșitor a jucat în formarea limbii literare, cum e de fapt întemeietorul teatrului nostru, ce servicii neprețuite a adus închegării conștiinței naționale prin desmormântarea tezaurilor nebănuite ale poeziei populare. Se va vorbi de prietenul credincios, de bătrânul gata întotdeauna să ajute finerimea, de povestitorul neîntrecut, de academicianul stimat de toți, de diplomatul care în atâtea rânduri a reprezentat țara cu strălucire și cu folos, de luptătorul și de ministru al cărui amintiri Iași în deosebi le-au păstrat atât de vii. Se vor analiza nenumăratele frumuseți cu care acest admirabil talent a știut să presare un întreg șir de ani o operă cât de variată pe atât și de vastă, dar tot ce se va spune și tot ce se va scrie despre el se va însuma în aceste două idei dominante care cu cât vremea trece se desprind din ce în ce tot mai luminoase din întreaga-i activitate: o încredere fără margini în însușirile acestui popor și o mare speranță în viitorul acestui neam.

Români de pretutindeni plecați-vă cu smerenie capetele în fața marelui Român pe care cei nouă dorobanți și cu sergentul zece l-au așezat acum 25 de ani spre veșnică și mult meritată odihnă în acest frumos colț al Moldovei, dar a cărui glorie trăește mai vie de cât ori când în amintirea recunoscătoare a unui neam întreg.

(Va urma.)

În jurul înțelegerii balcanice.

— După presa italiană. —

Ziarul italian „*Messagero*” din Roma scrie că sunt speranțe bine întemeiate ca acordul Bulgariei prin intermediul quadruplicei cu Serbia, Grecia și România să fie în curând constituit. O astfel de înțelegere realizată în Balcani ar avea o influință decisivă asupra răboiului. Dacă Bulgaria, lăsându-se înduplecată de indemnul Austro-Ungariei și Germaniei, ar îndrăzni să lovească Serbia,

Grecia va trebui, în baza alianței existente, să ajute Serbia, atacând Bulgaria, cum de sigur va face și România.

Ziarul de mai sus observă că Austro-Ungaria și Germania s'au lăudat că sunt stăpâni pe voința Bulgariei, dar partidul din opoziție al Bulgariei este într'o fierbere, pe când d. *Ghe-nadieff* cu toți aderentii dsale a ajuns un susținător aprins al înțelegerii balcanice.

Guvernul din Sofia încă tace, dar va trebui să renunțe la această politică de stînx de îndată ce quadruplicea va putea să supună examenului cabinetului bulgar oferta Serbiei: ceea ce este o chestiune de câteva zile, poate chiar de puține ore, pentru că răspunsul cabinetului din Niș trebuie să fie pe drum.

Cată dar să se aștepte în liniște și cu încredere desfășurarea lungilor și grelelor tratative.

După numitul ziar politica imperiilor centrale ar fi o politică de intrigi și amenințări cu scop de a împinge popoarele balcanice unul împotriva celuilalt și pe toate împreună către prăpăd, în timp ce quadruplicea din contră încearcă o „operă de bună înțelegere, de echilibru și de dreptate”.

Ziarul „*Messagero*” încheie spunând, că Bulgaria față de experiența dureroasă cu politica... pe care a urmat-o în 1913, se va lipsi de a face aceeași greșeală, — și că toate statele balcanice se vor îndupleca să nu înfățișeze spectacolul dureros al desbinărilor interne, ce ni l-au dat în 1913, lucrând în folosul exclusiv al inamicilor lor de ieri ca și de mâine.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 6 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Rușii au reînviat ieri cu violență contraatacurile la frontiera Basarabiei și la ost de gura râului Siret. L-am respins pe dușman pretutindeni, pricinuindu-i mari pierderi. Pe frontul dela Siret

și pe fronturile la est de Brody și la apus de Dubno acțiunea beligerantă a mai scăzut față de luptele înverșunate din zilele trecute. În regiunea Tarnopolului am eucerit dela Ruși o localitate apărată cu tranșee. Trupele noastre ce înaintază la est de Luzk au trecut la nord de Lyka, în lupte grele, peste șesul Putilowka, mlăștinos și esundat. Forțele ces. și reg. cari luptă dealungul Yasioldei superioare l-au scos pe dușman și din ultimele pozițiuni și a ajuns în mai multe locuri pe țărmul nordic al râului.

Pe frontul italian: Pe frontul litoralului și în Carintia, Italienii n'au desfășurat ieri vre-o activitate, în regiunea Kreuzberg-Sattel la sudvest de Inichien împotriva au deschis, după o pauză mai lungă, un violent foc de artilerie și au încercat în mai multe puncte să se apropie de pozițiunile noastre. Lupte de infanterie n'au avut încă loc.

Berlin, 6 Septembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Eveniment mai important n'a avut loc. Pe șoseaua dela Menin-Ypern am pusecat un biplan dușman.

Pe frontul oriental: Grupul marelui mareșalului Hindenburg: Dela Marea-Ostică până în regiunea la est de Grodno situația e neschimbată. Aripa dreaptă se apropie la Lunno spre Niemen, iar la nord de Wolkowesck spre sectorul Ross.

Grupul prințului-mareșal Leopold de Bavaria: În lupte cu ariergardele dușmane a înaintat și a trecut la sud de Wolkowesck peste sectorul Ross. Am învins și străntorile de mlăștină de lângă Smolanica, la nord-est de Pruzany.

Grupul mareșalului Mackensen: Ofensiva acestui grup continuă să progreseze.

P frontul sudoriental: Nici un eveniment mai important.

Berlin, 6 Septembrie. — Se comunică dela comandamentul suprem al marinei: Submarinul nostru U 27 a scufundat în 10 August un mic crucișetor englez, tip mai vechiu. Submarinul neîntorcându-se până acum, trebuie să-l considerăm de pierdut. În 18 August un vapor englez a tras focuri de tun împotriva unui submarin al nostru.

Pressa engleză despre tactica Rușilor.

Roma. — Se află din Londra, că presa engleză își arată din nou încrederea în armata Rusiei, a cărei tactică a constat în a atrage pe Germani în interiorul imperiului, unde nu se găsește nimic, de vreme ce Rușii retrăgându-se au distrus și ars totul. Astfel statul major rus a urmat tactica dela 1812 de a face pustiu înaintea inamicului, care trebuie să-și aducă proviziunile pe o cale tot mai lungă, încât are nevoie de 50 de trenuri zilnic, pe niște linii nesigure, cari trebuie păzite de trupe numeroase, având la dispozițiune în permanență aproape 2000 tunuri de calibrul diferite, dela 200—400 mm.

Acord comercial între Grecia și quadrupla înțelegere.

Atena. — Ziarele grecești comentează favorabil, autorizațiunea dată de guvernul britanic, în numele quadruplei înțelegeri, de a permite să sosească la destinație coletele trimise diferitelor magazine grecești și cari se găsesc actualmente în antrepozițiile din Salonic. Grecii văd în această măsură de bunăvoință, primele indicațiuni că aliații vor fi dispuși să le acorde înlesniri în ce privește comerțul maritim grec.

Situația la Sofia.

Berlin. — Din Sofia: „Echo de Bulgarie” anunță că regele Ferdinand a primit ultimele zile diferiți militari, între cari și pe ministrul de război Jecoff, pe șeful statului major și pe generalul Bojadjeff în audiențe speciale.

Primul ministru Radostavoff a avut o serie de audiențe la rege.

„Echo de Bulgarie” într'un articol intitulat „In Balcani” arată, că momentul actual e foarte important pentru Balcanici și potrivit pentru o înțelegere leală și sinceră între ei.

Oficiosul sârb „Samouprava” asupra situației.

București. — Ziarul oficios sârb „Samouprava” scrie:

„Ultima clipă ce mai rămâne popoarelor balcanice pentru înțelegerea și reunirea forțelor

lor pentru definitivă liberare, va veni în curând. Acum ele vor dovedi, dacă sunt vrednice să trăiască în libertate, sau să trăiască și să moară sub jug străin. Serbia și-a ales de mult drumul său; ea e gata să facă cele mai mari sacrificii pentru o înțelegere balcanică, care poate fi singura garanție, a unei vieți libere și fericite, precum și a culturii și a unui viitor strălucit în Balcani. Ea își îndeplinește datoria cu eroism până la sfârșit. Și celelalte state balcanice trebuie să ia o hotărâre, de care depinde existența lor în viitor”.

Probabilitatea unui armistițiu exclusă (?)

Petrograd. — Ziarul olandez „Maasbode” pretinde a ști dintr'un izvor sigur că „un armistițiu între Rusia și Germania aparține domeniului posibilităților”.

Această informație e bazată pe faptul că foile de concediu ale ofițerilor germani cari vin de pe frontul oriental spun că în cazul când, în timpul concediului lor, s'ar încheia un armistițiu cu Rusia, ei nu mai trebuie să se ducă pe front, ci să meargă la locul garnizoanei lor...

Agencia Westnik e însărcinată să desmintă în modul cel mai categoric informația privitoare la posibilitatea unui armistițiu la care Rusia nu a dat nici un prilej.

Nota României către puterile centrale.

München. — „N. M. Nachrichten” publică următoarea știre a Agenției Reuter, datată din Amsterdam: *În declarația pe care a dat-o România puterilor centrale în chestia transitului de munițiune pentru Turcia se spune că guvernul român dorește să păstreze o strictă neutralitate și aceasta mai cu seamă în urma faptului că între Turcia și Italia a izbucnit războiul, iar România stă în raporturi de prietenie cu Italia.*

Cărbuni pentru cereale.

București. — „Adevărul” scrie: În baza înțelegerii dintre România și Germania, România va primi în zilele cele mai apropiate o cantitate mai mare de cărbuni din Silezia. Vagoanele, cu cari e trimis cărbunele, vor fi returnate din România cu cereale pentru Germania. Primul transport de cărbuni a și sosit la Brașov.

Știri false despre intervenția armată a Elveției.

Bern. — Agenția telegrafică elvețiană anunță: Mai multe ziare americane, așa „Newyork Times” din 18 August, publică știri alarmante, pe cari le-ar fi trimis la Washington Stowal, ministrul Statelor Unite la Bern, despre iminenta intervențiune armată a Elveției. Ministrul Statelor-Unite s'a prezentat în ministerul de externe elvețian, declarând că nici când n'a trimis astfel de știri guvernului său; știrile tendențioase răspândite în pressă n'au deci nici un temei.

Publicațiuni școlare.

Arad, 7 Septembrie.

În preajma nouilor înscrieri școlare, pentru a se cu noaste și aprecia cât mai just valoarea instituțiilor noastre, socotim că e bine să stăruim mai amănunțit asupra publicațiilor școlare de pe 1914—15 ce ni s'au trimis.

Raportul al LI-lea despre gimnaziul superior fundațional din Năsăud pentru anul școlar 1914—15 publicat de Ioan Ghetie director. Pagini românești 111 și ungurești 56. Dintre cele românești 32 cuprind o interesantă conferință a dlui prof. Vasile Bidugean despre „viața privată și socială a poporului grec în lumina epopelor omerice”. Reproducem această prea frumoasă descriere a țării lui Omer:

„Grecia se întinde peste două grade de lățime geografică dela pădurile de fag ale Pindului până la zona palmilor, o varietate nuanțată, ce impresionează plăcut spiritul și temperamentul omului, are un strat de pământ subțire, fructifer, ce îndeamnă la muncă; de trei părți e spălată de valurile mării, ceea ce inspiră curaj și ademeneste comerț; are munți, cari nu sunt sălbatici, ci se pot cultiva. Se părăndă în un contrast estetic munții cu văile, umezeala cu uscăciunea, viscoalele de zăpadă cu căldura tropicală, o împrejurare fericită, ce îndeamnă sufletul omenesc la o lucrare variată, bogată.

La aceasta se mai adaugă o atmosferă curată, răcoritoare, pe care au preamărit-o mereu poezii și despre care tradițiunea susține, că ar fi picuri de apă, pe cari zeita Kypris i-a luat din undele râului Keplissos și i-a suflat în formă de boare lină peste țară.

Profesori ordinari definitivi și suplinitori: 17. S'au supus la examen anul trecut 276 elevi.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 7 Sept. 1915.

D. Titu Maiorescu — n'a sosit încă la București. În legătură cu știrile ce au circulat despre o apropiată sosire în țară a dlui Titu Maiorescu, ziarul „La Politique” se declară autorizat să publice următoarele:

„Ziarele au publicat știrile cele mai contradictorii cu privire a înapoierea dlui T. Maiorescu, din străinătate.

Din cel mai sigur izvor putem anunța că, după un lung tratament urmat la Teplitz, d. Maiorescu s'a dus prin Carlsbad, la Nürenberg, și de acolo în Elveția, unde a rămas câteva zile la Montreaux și Geneva.

Se așteaptă întoarcerea fostului președinte al congresului păcii dela București, pentru sfârșitul săptămânei viitoare, când d. Maiorescu se va restabili în locuința sa din București.

† **Deputatul guvernamental Ioan Ciocan.** Deputatul d. Ioan Ciocan, care a plecat acum o lună la Balatonfired ca să-și vadă de sănătatea mai de mult sdruncinată, — s'a îmbolnăvit acolo și mai greu, și a trebuit să se întoarcă la Budapesta unde a fost internat în Park-Sanatorium. Aci cu toate îngrijirile ce i s'au adus, a încetat din viață ieri, Luni, la ora 11 a. m. La capătul lui a fost nepotul regretatului, d. avocat Davidu din Năsăud.

Știrea morții deputatului Ioan Ciocan s'a răspândit îndată în cercurile românești din Capitală, unde defunctul s'a bucurat de stimă generală. Ioan Ciocan a fost director al gimnaziului din Năsăud, apoi a fost numit profesor universitar la Budapesta, la catedra limbii și literaturii românești, și ales în mai multe rânduri deputat în cercul Năsăud.

După cum aflăm răposatul și-a lăsat întreaga lui avere pentru scopuri culturale românești.

Rămășițele lui pământești vor fi transportate la Năsăud. — (F. P. R.)

Ultima oră.

ESSAD PAȘA IA PUTEREA ÎN MÂNI.

Atena. — Se telegrafiază din Korkira, că în Albania s'a constituit un nou guvern. Președinția guvernului și-a asumat-o Essad-pașa; restul cabinetului s'a format după cum urmează: Sahin bey, internele; Nagi bey, finanțele; Mogan bey, justiția; Azig pașa, lucrările publice.

„ZILE SUMBRE”.

București. — Ziarul „Opinia” din Iași publică sub titlul „Zile sumbre”, știrea intrării apropiate a României în acțiune. „România trebuie să mântuiască pe Sârbi, — (Mold.)

CONSILIU DE MINISTRI ROMÂN.

București. — Sâmbătă la ora 5 d. a. a avut loc la d. Ionel Brătianu, președinte al consiliului, un consiliu de miniștri.

MOBILIZARE DE PROBĂ ÎN SPANIA.

Berlin. — „Le Temps” anunță din Madrid, că după ziarele de acolo, se va face în Octombrie o mobilizare de probă de 300.000 de oameni.

ALIAȚII PREPARĂ OFENSIVĂ PE FRONTUL OCCIDENTAL.

Basel. — Corespondentului din Paris al ziarului rusesc „Nowoie Wremia” i s'a declarat la loc competent, că aliații vor începe încurând o puternică ofensivă pe frontul occidental.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Tiparul tipografiei „Concordia” societate pe acții în Arad. — Editor responsabil LAURENȚIU LUCA.